

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Τα Όρια στη Ζωή του Παιδιού

Τα παιδιά αισθάνονται ανασφάλεια, η οποία μπορεί να μειωθεί με τα όρια που εμείς, οι γονείς, τους θέτουμε. Εμείς είμαστε εκείνοι που αποφασίζουμε και «νομοθετούμε». Κάποιες φορές πιστεύουμε ότι η ύπαρξη ορίων και η άρνησή μας να ικανοποιήσουμε κάποιες από τις επιθυμίες των παιδιών μας μπορεί να προκαλέσουν στα παιδιά «τραύματα». Ωστόσο, το τραύμα δημιουργείται, όταν το παιδί βιώνει επαναλαμβανόμενες δυσάρεστες εμπειρίες ή κάποιο ακραίο περιστατικό.

Όρια ανάλογα με την ηλικία. Τα όρια που θέτουμε είναι διαφορετικά σε κάθε ηλικία και αυτό είναι σημαντικό να το γνωρίζουν τα παιδιά. Αυτό είναι περισσότερο αναγκαίο στην περίπτωση που υπάρχουν αδέρφια: το μεγαλύτερο παιδί έχει άλλες δυνατότητες, άλλα δικαιώματα και παράλληλα άλλες υποχρεώσεις· το μικρότερο παιδί πρέπει να γνωρίζει ότι οι περισσότερες απαγορεύσεις που θέτουμε αφορούν στις σημερινές δυνατότητές του και παύουν να ισχύουν, όταν αυτό μεγαλώσει λίγο. Για το λόγο αυτό και πρέπει με τα μικρότερα παιδιά να χρησιμοποιούμε τη φράση «Όχι ακόμα».

Πρέπει να είναι σαφές στα παιδιά, ότι εμείς αποφασίζουμε το «πότε» μπορεί να κάνει κάτι. Αυτό εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως η ωριμότητα του παιδιού, οι συνήθειες της οικογένειας, οι αρχές της κ.ά. Πάντα όμως πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη την εποχή και την πίεση των συνομηλίκων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ενδίδουμε σε αυτήν. Ωστόσο, η διαφορά της δικής μας οικογένειας από τις άλλες, μας ωθεί να προβληματιστούμε για τις επιλογές και τις αρχές μας. Ωστόσο, δεν πρέπει να βάζουμε τα παιδιά στον προβληματισμό αυτό.

Όρια ανάλογα με το περιβάλλον. Τα όρια διαφέρουν ανάλογα με τις συνθήκες και το περιβάλλον (σχολείο, σπίτι). Αυτό ισχύει και για τους ενήλικες (εργασία, σπίτι, κοινωνικές συναναστροφές). Το σημαντικό είναι το παιδί να μάθει ότι πρέπει να σεβόμαστε τους κανόνες σε κάθε περίπτωση. Όμως, αν στο σπίτι δεν υπάρχουν σαφή όρια και κανόνες, το παιδί δύσκολα δέχεται την ύπαρξή τους στο σχολείο και στην κοινωνία. Πρέπει εμείς να λειτουργήσουμε ως πρότυπο για τα παιδιά μας.

Πώς θέτουμε τα όρια. Ο τρόπος με τον οποίο θέτουμε τα όρια εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού. Καλό είναι επίσης να χρησιμοποιούμε τη φράση «Δεν πρέπει να ...» παρά το «Δε θέλω να ...».

Στα πολύ μικρά παιδιά τα όρια πρέπει να τίθενται με σαφή και απλά λόγια και πάντα να συνοδεύονται από την επεξήγηση, το «γιατί». Για παράδειγμα «Δεν πρέπει να βάζεις το χέρι στην πρίζα, γιατί είναι επικίνδυνο». Στα μεγαλύτερα παιδιά εξηγούμε το λόγο για τον οποίο θέτουμε τα όρια, απαντάμε σε ερωτήσεις, χωρίς όμως να μπαίνουμε σε παιχνίδια επιβολής της εξουσίας.

Εμείς, ως γονείς, έχουμε την εξουσία και κανείς δε μας την αμφισβητεί παρά μόνο ο εαυτός μας. Εμείς έχουμε την ευθύνη και παίρνουμε τις αποφάσεις. Στις αποφάσεις αυτές πρέπει να είμαστε σταθεροί και συνεπείς, ακόμα και αν κάποια από τις αποφάσεις είναι άδικη. Αυτό δε σημαίνει ότι είμαστε άκαμπτοι. Το να γίνει κάποια παραχώρηση ή το παιδί να μας πείσει για κάτι, δεν είναι ένα γεγονός που μας αποδυναμώνει. Αντιθέτως, τέτοια περιστατικά περνούν στα παιδιά το μήνυμα ότι είναι σπουδαίο να έχουν επιχειρήματα και με αυτόν τον τρόπο να πετυχαίνουν αυτό που επιθυμούν (και όχι με γκρίνια, απαίτηση, κλάμα και θυμό). Αρκεί αυτό να μη συμβαίνει συστηματικά και σε πολύ σοβαρά θέματα, γιατί τότε φαίνεται σα να μην ξέρουμε και εμείς οι ίδιοι τι κάνουμε.

Όριο στα όρια. Θα πρέπει και εμείς να βάζουμε ένα όριο στα όρια που θέτουμε. Δεν λέμε όχι σε όλα (π.χ. «Μη σκαρφαλώνεις», «Μην τρέχεις», «Φόρα ρούχα»), αλλά ιεραρχούμε λογικά. Όταν το παιδί καταφέρνει κάτι και διαψεύδει τις απαγορεύσεις, τότε πρέπει να το αποδεχτούμε και να πούμε «Δεν

πίστευα ότι μπορείς. Σε θεωρούσα μικρότερο. Μου αποδεικνύεις ότι έχεις μεγαλώσει αρκετά για να τα βγάλεις πέρα. Μπράβο!». Τα όρια δεν πρέπει να εμποδίζουν το παιδί να μεγαλώσει, αλλά να το ακολουθούν στο μέγαλωμά του. Για παράδειγμα, όταν το παιδί μαθαίνει να περπατάει, αρχικά το κρατάμε και από τα δύο χέρια. Σιγά σιγά, η βοήθεια που του παρέχουμε περιορίζεται στο ένα χέρι, αργότερα είμαστε κοντά του με τα χέρια μας γύρω από το σώμα του χωρίς όμως να το στηρίζουμε και τελικά το παιδί απομακρύνεται και προχωράει μόνο του. Για το πέρασμα του δρόμου, αρχικά κρατάμε το παιδί από το χέρι, μεγαλώνοντας απλά προχωράμε δίπλα του, μετά το κοιτάμε να προχωράει και στο τέλος τα καταφέρνει μόνο του!

Ρίσκο. Είναι λογικό ως γονείς να ανησυχούμε για τους κινδύνους. Όμως, το παιδί διαθέτει μηχανισμούς αυτοσυντήρησης και εφόσον δεν τους υποκαταστήσουμε, τότε λειτουργούν και εξελίσσονται. Η υπερπροστασία καταργεί τη φυσική αυτοσυντήρηση και κρατάει τα παιδιά σε κατάσταση ανωριμότητας. Ας αποδεχτούμε ότι αυτός που δεν κινδυνεύει από τίποτα, είναι αυτός που δε ζει πια. Άρα το να ζούμε είναι ένα ρίσκο!!!

Μαρία Ηλιοπούλου